

דף עב.

עין משפט א.

הר"מ סימן תכה סעיף א

א. * כל חייבי מיתות ב"ד בזמן הזה אין בידינו להלקותן ב או להגלותן או להורגן אלא מגדין אותם ומבדילין אותם מן הקהל, וכל זה מצד הדין אבל אם רואין ב"ד שהוא צורך שעה למגדר מילתא יכולים לענוש במה שירצו.

ודוקא בדיני נפשות הצריכין ב"ד אין דנים אבל הנהרגין בלא ב"ד כענין רודף והדומה נידונים א גם היום.

א. א. הרודף אחר חבירו להורגו והזהירוהו ד והמשיך לרדוף אחריו אפי' הרודף היה קטן הרי כל ישראל מצווים להצילו באחד מאבריו של הרודף, ואם אינם יכולים לכוון ולא להצילו אא"כ יהרגו הרודף הרי אלו הורגין אותו אע"פ ה שעדיין לא הרג.

* הבא במחתרת לגנוב דינו כרודף, ואם ידוע שלא בא רק על עסקי ממון ואף אם יעמד בעל הממון נגדו לא יהרגו אסור להורגו.

ב. פי' אפי' לעשות עונש אחר במקומן כגון להלקותן אין בידינו כי אם מצד למיגדר מילתא. סמ"ע ס"ק א'.

ג. דאפשר להציל הנרדף באבר של הרודף או אפי' בנפשו, וה"ה הבא במחתרת בסנהדרין ע"ב ע"ב.

ד. פי' שאין צריך לעשות בו התראה ממש ושיקבל התראה, אלא אומרים לו זה שאתה רודף אחריו ישראל הוא והתורה אמרה שופך דם האדם וכו', ובדיעבד אפי' לא אמרו לו זה מצילין את הנרדף בנפשו של רודף וראיה מקטן הרודף שאינו בר אזהרה. סמ"ע ס"ק ג'.

ה. אין פירושו דכ"ש אחרי שהרגו דזה אינו, שאחרי שהרג אסור להורגו אלא פירושו שאחרי שהרג צריך להביאו לב"ד ולדון אותו בזמן המקדש להורגו. סמ"ע ס"ק ה'.

ו. נלמד מ"אם זרחה עליו השמש" ודרשו שאם ברור לנו כשמש שלא בא להרוג לבעה"ב שבא לגנוב ממנו כגון בידוע שהוא אוהב נאמן הוא לו, או שחתר האב לגנוב את בנו. סמ"ע ס"ק ו'.

* מי שמסכן רבים כגון שעוסק בזיופים במקום שהמלכות מקפדת דינו כרודף ^ז ומותר למוסרו למלכות, כמו שנתבאר בסי' שפח י"ב.

עין משפט ה. חו"מ סימן שעה סעיף א

א. אסור להזיק ממון לחבירו ^ח, ואם הזיקו אע"פ שאינו נהנה חייב לשלם נזק שלם ^ט בין שהיה שוגג בין אנוס. נפל מהגג ושבר את הכלי ^י או נתקל כשהוא מהלך ^כ ונפל על הכלי ושברו חייב נזק שלם. ובלבד שלא יהיה אנוס גמור ^ל.

חו"מ סימן תכא סעיף ג

ג. י"א דצער וריפוי ושבת חייב אפי' שלא בכוונה ^מ, ובלבד שלא יהיה

ז. אע"פ שאין כוונתו לסכן כמו בעובדא דחמרא בסוף בב"ק.

ח. וכתב הנ"י בפ' המניח דהא דאמרינן האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין היינו כל הדינים האמורים בשלושת הבבות דהיינו נזיקין, גזל, השבת אבידה וריבית ואונאה.

וכתב בסמ"ע ס"ק א' התחיל המחבר באיסור וסיים בחיוב תשלומין ללמדנו שני דברים דאף אם ירצה להזיק ולשלם אסור דומיא דגניבה וגזילה בסי' שמ"ח ושנ"ט, ועוד שחיוב בתשלומין אפי' לא נהנה ואפי' שגג ומטעם דאדם מועד לעולם בין ער בין ישן אם לא באונס גדול.

ט. ממשנה בב"ק כ"ו ע"א. ואם שנים הזיקו ונתחייבו בתשלומין אם יש להם דין כשנים שלוו להחשיבם ערבים זה לזה עיין בפעמוני זהב.

י. מימרא דרבא בב"ק כ"ז ע"א.

כ. שם בגמ'.

ל. כתב הש"ך בס"ק א' דהלשון של הרמ"א מגומגם שהיה לו לכתוב בלשון י"א דמלשון הרמב"ם והמחבר משמע דאין חילוק אפי' באונס גמור חייב, וכ"כ ה"ה בפ"ו מחובל ומזיק הלכה א' דלהרמב"ם אין חילוק. ועיין בסי' שפ"ו דדוקא כשהזיק בלא מתכוון והוא באונס גמור פטור להרמ"א אבל אם הזיק במתכוון אפי' היה אנוס גמור חייב כגון בנרדף ששבר את הכלים בסי' ש"פ סעיף ג'. ש"ך ס"ק ב'.

מ. טור מהרא"ש בסוף פ"ב דב"ק כ"ו ע"א, על המשנה דאדם מועד לעולם, וכ"כ התוס' בב"מ פ"ב ע"א.

אנוס אלא שוגג קרוב למזיד^ג, אבל בנזק חייב אפי' אנוס^ו שאדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד בין ער בין ישן^ע.

ח"מ סימן תכה פעיף א

עין משפט זז.

עיין לעיל עין משפט א

דף עב :

ח"מ סימן תכה פעיף א

עין משפט זז.

עיין לעיל דף עא. עין משפט א

ח"מ סימן תכה פעיף ב

עין משפט ט.

ב. המעוברת שהיא מתקשה ללדת מותר לחתוך העובר במעיה בין בסם בין ביד שיש לו דין כרודף אחריה להורגה^פ, אבל אם הוציא ראשו^צ אין נוגעים בו, שאין דוחין נפש מפני נפש דזהו טבעו של עולם^ק.

ג. ונלמד מהכתוב "כי יריבון אנשים" וכו'. ושם קרוב למזיד הוא, וריפוי ושבת כתובים שם וה"ה לצער. סמ"ע ס"ק ו'.

ס. נלמד מיתורא דקרא דכתיב פצע תחת פצע והיה לו לומר פצע בפצע וכל מה שמוצאים לפטור שוגג פוטרים אותו וע"כ העמידו יתור זה רק על נזק. סמ"ע ס"ק ז'.

ע. חוץ מאונס גדול שפטור בו כמו בסי' שע"ח ובסמוך בסעיף ד'.

פ. ממשנה סוף פ"ז דאהלות.

צ. ואם בעינן כלו לו חדשיו עיין בפ"ת ס"ק ב' מהנו"ב שהעלה אפי' לא כלו לו חדשיו, ושם דביצא דרך רגליו בעינן שיצא רובו.

ק. שלא נאמר הולד יש לו דין רודף ונציל את אמו ע"י הריגתו גם אם יצא ראשו או רובו, קמ"ל כיון שטבעו של עולם כך אין דין רודף עליו, ומ"מ בעודו במעיה מותר לחותכו אע"פ שהוא חי שכל זמן שלא יצא לאויר העולם אין שם נפש עליו והראיה מנוגף אשה ויצאו ילדיה ומתו דמשלם דמי ולדות ואין שם רוצח ודין מיתה עליו כמו שנפסק בסי' תכ"ג. סמ"ע ס"ק ח'. ועיין בתשובת חוות יאיר סי' ל"א.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com